

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vnější rozměr obnovené Lisabonské strategie

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2010/C 128/08)

Hlavní zpravodaj: pan JAHIER

Dne 26. února 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vnější rozměr obnovené Lisabonské strategie.

Předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost (Středisko pro sledování Lisabonské strategie) přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana JAHIERA hlavním zpravodajem na 457. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 4. a 5. listopadu 2009 (jednání dne 4. listopadu 2009), a přijal následující stanovisko 177 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Lisabonská agenda pro růst a zaměstnanost je předmětem důležitého přezkumu pro nadcházející desetiletí, jenž zahrnuje také úvahy o jejím vnějším rozměru.

1.2 Evropa prosperuje především díky své otevřenosti vůči zbytku světa. Jedná se o ekonomické výhody, ale rovněž výhody spočívající v kulturní výměně, výměně poznatků a světovém uznání evropských hodnot. EU je největším světovým vývozcem a dovozcem zboží a služeb, druhým největším světovým zdrojem a příjemcem přímých zahraničních investic, největším světovým poskytovatelem pomoci a má druhou světovou měnu. Je proto v jejím geostrategickém zájmu rozvíjet svoji vnější agendu, která bude podporovat a chránit zájmy jejich 500 milionů obyvatel, ale rovněž bude v souladu její odpovědností za řešení celosvětových problémů a za příspěvek k formulaci vysokých standardů pro řízení globalizace.

1.3 Důležitou prioritou uplynulého desetiletí bylo hledání vyvážené a spravedlivé ambiciózní multilaterální dohody o širší liberalizaci obchodu a postupné otevírání trhů v regulovaném prostředí. S obnovenou Lisabonskou strategií byla jednoznačně propojena zejména iniciativa Global Europe z roku 2007.

1.4 Výzvy vyvolané vznikem nových světových mocností a mezinárodní finanční a hospodářskou krizí ještě jasněji zvýrazňují nový geopolitický charakter globalizace a tedy i potřebu toho, aby se Evropa vybavila obnovenou komplexní vnější strategií, která bude ucelenější a důraznější. Evropa potřebuje novou vizi své úlohy ve světě, která zohlední na jedné straně geostrategický význam jejího historického postavení a její zeměpisné polohy, nutné zabezpečení dodávek surovin a energetických surovin a případný rozvoj nových, zatím chudých trhů; a na druhé straně její schopnost přispívat k řešení celosvětových problémů, jakými jsou např.

bezpečnost, klimatické změny, chudoba a mezinárodní migrace, rozvojem úspěšných hodnot jejího sociálně tržního hospodářství, na které se na celém světě pohlíží s velkým zájmem.

1.5 Musí být dokončen vhodný akční plán EU, jehož cílem bude vytvořit a rozvíjet evropský prostor a úlohu Evropy v novém kontextu představovaném globalizací, a to:

- rozvíjením vnějších politik EU a vnějších aspektů jiných politik Unie pomocí strukturního postupu, čímž bude posílena celková soudržnost a zvýšen soulad činností členských států;
- zaručením vyváženého otevření trhů prostřednictvím závěrů kola jednání z Dohy a strukturovaného dialogu s hlavními partnery EU;
- zvýšením úlohy EU jako světové regulační mocnosti a prováděním mezinárodní politiky založené na prosazování práv;
- posílením mezinárodního rozměru eura;
- stanovením cíle vytvořit rozsáhlou oblast zvláštního hospodářského rozvoje a růstu, kterou bude možné nazvat „Eurafrika – aliance pro vzájemný pokrok“, který by zahrnoval rychlé završení rozšíření Unie, politiku sousedství a Unii pro Středomoří a silnější partnerství s Afrikou.

1.6 Bude-li se tento akční plán Evropské unie vyvíjet postupně v širším kontextu zahraniční politiky, jak Unie předpokládá, posílí se jeho profil a ucelenost.

1.7 Aby mohla EU dosáhnout lepšího rozvoje a zajistit široký politický konsensus ohledně takto náročné a rozhodné perspektivy její vnější agendy, potřebuje rozhodně posílit úlohu sociálních partnerů a organizované občanské společnosti jak v evropské společnosti, tak ve třetích zemích.

1.8 EHSV má veškeré nástroje potřebné k tomu, aby měl stále význačnější úlohu v posílení a rozvoji sdílených systémů monitorování a aktivního zapojení občanské společnosti v téměř všech oblastech světa. Tímto aspektem se mimo jiné vyznačuje evropský model společnosti, který oceňuje celý svět.

2. Úvod

2.1 Evropa je v současnosti nejsilnější světovou hospodářskou velmocí, jednotným trhem s 500 miliony obyvatel, obchodní velmocí, jež nemá obdoby, a její mezinárodní měna, euro, je druhou ve světovém měřítku. Vytvoření všestranně výhodné situace v systému mezinárodních vztahů neznamená pro EU pouze přijetí odpovědností vyplývajících z jejího významu, ale rovněž zajištění rozvoje vnějších hospodářských a geostrategických zájmů, jež jsou zásadní pro úspěch jejího modelu, jež je ze své povahy nejotevřenějším na světě a má nejvyšší sociální a environmentální standardy.

2.2 **K tomu, aby EU zajistila stálý růst, kvalitní pracovní místa a udržitelný rozvoj**, což jsou cíle Lisabonské strategie, je tedy stále potřebnější rozšíření její vnější agendy.

2.3 Po Lisabonské agendě z roku 2000 a její revizi z roku 2005 se teprve od roku 2007 nastoluje otázka vnějšího rozměru. V závěrech předsednictví ze zasedání Evropské rady na jaře 2008 se uvádí: „... EU by proto měla dále usilovat o usměrňování globalizace posilováním vnějšího rozměru obnovené Lisabonské strategie.“⁽¹⁾

2.4 V těchto závěrech jsou zdůrazněny tyto prioritní oblasti pro EU:

- *prosazování volného obchodu a otevřenosti ... a úsilí o to, aby i nadále v této oblasti hrála vedoucí úlohu;*
- *zlepšení mnohostranného obchodního systému pokračováním snah o dosažení ambiciózní, vyvážené a souhrnné dohody v rámci jednání o rozvojovém programu z Dohá;*
- *uzavření ambiciózních dvoustranných dohod s významnými obchodními partnery a další posílení snah o integraci sousedních a kandidátských zemí vytvořením společného hospodářského prostoru;*
- *zajištění spolehlivého přístupu k energii a ke strategickým surovinám;*
- *posílení existujících hospodářských vztahů a rozvoj vzájemně přínosných strategických partnerství s nově vznikajícími hospodářskými velmocemi za podmínek spravedlivé hospodářské soutěže;*
- *podpora spolupráce v oblasti právních předpisů, sblížování a sjednocování norem a zlepšení účinnosti systému pro vymáhání práv duševního vlastnictví v boji proti padělání.*

(1) Závěry předsednictví (13.–14. března 2008), bod 12.

2.5 Nedávná diskuse o nástrojích vnější činnosti EU nakonec stanoví⁽²⁾:

- **širší přístup vnější činnosti EU**, který sloučí SZBP, obchod a politiky spolupráce s vnějším rozměrem vnitřních politik EU⁽³⁾;
- novou generaci **evropských programů spolupráce a rozvoje**, založených na „Evropském konsensu“⁽⁴⁾ a partnerství EU-Afrika z listopadu 2007⁽⁵⁾;
- nový přístup v **obchodních politikách**, jež by spočíval i na hodnotě bilaterálních a regionálních jednání.

3. Vnější rozměr, který již existuje ...

3.1 **Hledání ambiciózní vyvážené a spravedlivé multilaterální dohody o širší liberalizaci obchodu** a postupné otevírání trhů s cílem rozšířit evropským podnikům oblasti hospodářské soutěže a vytvořit tak nové příležitosti pro růst a rozvoj byly prioritou posledního desetiletí.

3.2 WTO byla označena za klíč k rozvoji obchodu v regulovaném systému a multilaterálním rámci. Rozvojová **agenda z Dohá** je jednou z významných priorit Komise.

3.3 Potíže při vyjednávání v Dohá a především patová situace v červnu 2006 přiměly EU k podstatné revizi ve sdělení „Globální Evropa: Konkurenceschopnost na světovém trhu – Příspěvek ke strategii EU pro růst a zaměstnanost“⁽⁶⁾, které Rada EU schválila v dubnu 2007.

3.4 Navržená strategie, která je spojena s obnovenou Lisabonskou strategií z roku 2005, opět připomíná a zdůrazňuje obecný cíl, jímž je stále globálnější a integrovanější vnější obchodní politika zaměřená jak na získání nových investic a vytváření nových partnerství, tak na stále větší otevírání trhů na celém světě. Kromě klasického prioritního nástroje, jímž jsou multilaterální jednání, vytyčuje tato strategie novou generaci bilaterálních a regionálních dohod⁽⁷⁾ a jejím cílem je i nadále odstraňování překážek necelní a regulační povahy a postupné a výrazné sblížení právních předpisů.

(2) Maria João Rodrigues (2009). Europe, Globalisation and the Lisbon Agenda Institute for Strategic and International Studies.

(3) KOM(2006) 278 v konečném znění a KOM(2007) 581 v konečném znění.

(4) KOM(2005) 311 v konečném znění.

(5) Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 148.

(6) KOM(2006) 567.

(7) Ustanovení ohledně těchto dohod již obsahuje Dohoda z Cotonou se zeměmi AKT, ve které se navrhuje uzavřít šest regionálních dohod o hospodářském partnerství (EPA).

3.5 Ve sdělení o vnějším rozměru Lisabonské strategie z prosince 2008 ⁽⁸⁾ Komise konečně obnovila cíl uzavřít mnohostranná obchodní jednání, podpořit spolupráci v oblasti právních předpisů a partnerství přístupu na trh.

3.6 EHSV se k tomuto tématu vyjádřil ve dvou stanoviscích ⁽⁹⁾, v nichž zdůraznil, že:

- uzavření kola jednání z Dohá zůstává i nadále strategickou prioritou a bilaterální dohody mohou mít v jejím rámci přidanou hodnotu;
- je třeba věnovat větší pozornost dopadům, které bude mít otevření trhů na různé oblasti a na obyvatelstvo, a dát tak větší význam sociální spravedlnosti a podpoře slušné práce;
- rovněž do bilaterálního rámce je třeba začlenit další, stále významnější aspekty mezinárodní situace, jako např. environmentální, energetické, kulturní a migrační otázky a otázky spojené s globálním řízením.

4. ... ale je již nicméně silně nedostačující

4.1 Nové výzvy

4.1.1 Před EU stojí nové výzvy:

- rostoucí konkurence ze strany nově se rozvíjejících ekonomik a růst globálních mocností v Asii;
- klimatická změna a energetika;
- dopad rozšíření Unie na 27 států na EU a na její sousedy;
- návrat potravinové krize;
- vnímání rostoucího geopolitického charakteru globalizace, jenž již zcela jistě přesáhl pouhý ekonomický rozměr;
- propuknutí světové finanční a hospodářské krize.

4.1.2 Tyto výzvy ukazují na **potřebu vytvořit ucelenější a rozhodnější vnější strategii**, aby bylo možné překonat rostoucí rozdíl mezi ekonomickou vahou EU a jejím stále slabým vlivem na komplexnost a pronikavost globalizace, přičemž je zároveň nutné, aby EU hájila své zájmy a prostor pro prosazování svých hodnot.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 874 v konečném znění.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 57 a Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 82.

4.1.3 Důsledky světové finanční a hospodářské krize budou bezpochyby pociťovány dlouho po roce 2010. Tíha tohoto mezinárodního problému a způsoby jeho orientování budou rozhodující pro jakoukoliv budoucí strategii růstu a zaměstnanosti v jakémkoliv regionu světa. **Pro každý region i pro celý svět bude důležité, jakým způsobem se každý region do tohoto procesu zapojí.** To zahrnuje především Evropu, neboť jde o nejotevřenější hospodářskou oblast světa, a je tedy závislejší na dovozu a vývozu než jiné ekonomiky.

4.1.4 Současná krize způsobila, že **teorie mezinárodní dělby práce**, podle níž v hlavních rozvíjejících se ekonomikách probíhala základní produkce, zpracovatelská výroba a hospodářská soutěž založená na nákladech, a pouze evropské země a další hlavní rozvinuté země vykonávaly činnost s vysokou přidanou hodnotou založenou především na výzkumu, inovacích, službách a kvalifikované pracovní síle, je pak s konečnou platností překonaná.

4.1.5 Nejnovější hospodářské dynamiky zemí BRIC (Brazílie, Rusko, Indie a Čína), např. růst počtu patentů, význam přímých zahraničních investic (PZI) pocházejících z Evropy, růst PZI pocházejících z rozvíjejících se zemí a určených do EU a posilování suverénních fondů, jež všechny pocházejí ze zemí mimo OECD, jsou znamením rychlých změn struktury globálního hospodářství, jimiž se musí Evropa vhodným způsobem zabývat.

4.1.6 Konečně, v jiných oblastech světa se v nedávné době začaly rozvíjet platformy, které jsou rovněž zaměřené na inovace a znalosti, což ukazuje na to, že řešení hospodářské krize by mohla v budoucnu vyústit ve složitější vývoj spočívající v regionálních vysoce integrovaných blocích, které si budou vzájemně více konkurovat a bude se v nich moci vyvíjet jiné rozdělení práce a hospodářsko-sociální nerovnováha.

4.2 Nová ambiciózní výzva

4.2.1 **EU již několikrát prokázala**, že je schopná nenásilnou formou pomocí vyjednaného konsensu ovlivnit mezinárodní scénu, kde se setkávají stále odlišnější aktéři, a někdy i zásadní měrou přispět k blahobytu velkých oblastí světa (viz třicetiletá spolupráce se zeměmi AKT a samotná politika rozšíření Evropské unie).

4.2.2 EU mimo jiné přispěla k vytvoření velice podrobného rámce regionálních dohod, odvětvových dohod a komplexní dohody o spolupráci: k tomu došlo v minulosti v rámci jednání ve WTO a dnes k tomu dochází v rámci G8/14 a G20, která zahájila nový proces, jehož výsledkem má být přísnější rámec pravidel a nástrojů mezinárodního finančnictví, včetně úlohy MMF a Světové banky.

4.2.3 **Rámec diskuse o vnějším rozměru**, který byl zprvu spojen pouze s obchodní politikou a posléze s energetickými a klimatickými výzvami, se dnes rozšiřuje na stále širší oblasti, jakými je např. migrační politika a rozměry globalizace v sociální oblasti (fond na přizpůsobení se a základní pracovní normy), environmentální oblasti (Kjótský protokol, ale rovněž udržitelné hospodářství), průmyslu (duševní vlastnictví, ale i suverénní fondy), v politice (rozšíření EU a politika sousedství) a diplomacii. V úvahu je třeba vzít rovněž úlohu eura, dopad SZBP a EBOP na růst úlohy EU ve světě, případně začlenění otázky strategických statků a zájmů Evropy do evropské bezpečnostní strategie, jak to již činí jiné světové hospodářské mocnosti.

4.2.4 Z výše uvedeného je celkem zřejmé, že **je stále obtížnější zahrnout všechny tyto rozměry do Lisabonské strategie**, aniž by došlo k její deformaci.

4.2.5 **Stále více se však ukazují jako rozhodující** pro zajištění celkového dosažení cíle, k němuž byla tato strategie vytvořena, tj. reagovat na evropské úrovni na dynamiku globalizace.

4.2.6 Na druhé straně je velká část vnějších politik EU v zásadě založena **na zavedených postupech a vysokém stupni integrace**, ať již jsou to politiky Společenství nebo politiky společné EU a členským státům. Nejsou sice ještě vzájemně dostatečně koordinovány nebo jim stále chybí úplná společná strategická vize, jsou však schopné se vyvíjet a mít nezanedbatelný dopad, který je nicméně vyšší než dopad jednotlivých členských států a mnoha dalších vnitřních politik Unie.

4.3 *Směrem k obnovené vnější strategii Evropské unie*

4.3.1 Mohlo by tedy být vhodnější hovořit o „**vnější součásti evropské strategie v oblasti globalizace po roce 2010**“, která je úzce koordinovaná a propojená s vnitřní součástí (již představuje vývoj současné Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost), ale **jejíž nezávislost je posílena a jež má nový a přesvědčivější strategický cíl** ⁽¹⁰⁾.

4.3.2 **Evropa potřebuje novou vizi své úlohy ve světě a vhodný akční plán**, které budou odpovídat výzvam 21. století, budou založeny na hodnotách vlastních EU a musí být možné je zprostředkovat evropským občanům a zainteresovaným subjektům, kteří je musí pochopit. Je třeba je prodiskutovat s hlavními světovými protějšky a musí mít zastoupení na mezinárodních fórech.

4.3.3 Tato vize zaměřená na perspektivu pokroku a kvalitních pracovních míst v souladu se zásadou udržitelného rozvoje a za

podpory inkluzivní společnosti, otevřených ekonomik a mírových vztahů musí rovněž vzít v úvahu dlouhodobou celosvětovou situaci. Evropa si musí lépe uvědomit **geostrategický význam svého historického postavení, své zeměpisné polohy, nutného zabezpečení dodávek surovin a energetických surovin** ⁽¹¹⁾ a **nevyhnutelného rozvoje nových, zatím chudých trhů**.

4.3.4 Významným přínosem k této vizi je rovněž krátký, ale působivý dokument, který Komise vypracovala k summitu v Hampton Court v říjnu 2007 a jež nese název *V evropském zájmu je uspět ve věku globalizace* ⁽¹²⁾. EHSV v témže roce vyjádřil podobný názor ⁽¹³⁾.

4.3.5 Obnovená Lisabonská strategie pro období po roce 2010 by měla být doplněna o **nový strategičtější rámec vnější činnosti EU, jehož účelem bude vytvoření a rozvoj evropského prostoru a evropské úlohy v novém kontextu představovaném globalizací**.

4.3.6 Za tímto účelem je jako posílení a rozšíření směru, který již naznačily závěry Rady z března 2008, nutné vypracovat přesný akční plán rozdělený do čtyř vzájemně souvisejících a na sebe navazujících kroků s cílem:

- zajistit, aby **došlo k vyváženému otevření trhů** a aby se rozvíjel mezinárodní obchod se zbožím a službami, a zároveň **zabezpečit udržitelný přístup Evropy ke strategicky nezbytným zdrojům**;
- **posílit multilaterální dialog o hospodářských otázkách se všemi hlavními partnery** a především pokročit v **posílení mezinárodní úlohy eura**;
- představit EU jako „**světovou regulační mocnost**“, která podporuje zvýšení průmyslových, environmentálních a sociálních norem, norem pro „důstojnou práci“, veřejné zakázky a duševní vlastnictví a přispívá k definici nových pravidel pro finanční trhy a pro řízení mezinárodní ekonomiky jak na multilaterální, tak na regionální úrovni;
- **obnovit tři základní politiky vnějšího rozvoje EU**, tj. dokončení rozšíření, politika sousedství a Unie pro Středomoří, nové partnerství s Afrikou, a tak se zasadit o **vytvoření rozsáhlé oblasti zvláštního rozvoje za účelem vzájemného ekonomického růstu, která již byla nazvána Eurafrika** ⁽¹⁴⁾ a ve které by si EU měla stanovit za svůj cíl to, že bude hrát **převládající geostrategickou úlohu**.

⁽¹⁰⁾ Viz. závěry skupiny, již vede Laurent Cohen Tanugi, která vypracovala přípravnou zprávu pro francouzské předsednictví EU v druhé polovině roku 2008 (www.euromonde2015.eu).

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 27, 3.2.2009, s. 82, Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 92 a stanovisko EHSV k tématu *Energetika a změna klimatu jako nedílná součást obnovené Lisabonské strategie* (viz s. 36 aktuálního Úředního věstníku).

⁽¹²⁾ KOM(2007) 581 v konečném znění.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 57.

⁽¹⁴⁾ Závěrem, A. Riccardi, laureát Karlovy ceny, Cáchy, 21. května 2009.

4.3.7 Váha, kterou je třeba přičíst vnějšímu rozměru, je signálem, že **EU hodlá vstoupit do nové politické fáze svého unifikačního procesu**, který je zaměřen na rozvoj systému vztahů EU se zbytkem světa a ze kterého má EU získat novou energii a nové zdroje na zajištění lepšího fungování evropského modelu sociálně tržní ekonomiky a zaručit tak svým národům budoucí mírový pokrok. Jde o **určité naplnění předpokladů, které byly se stejnou intuící vysloveny při zakládání Evropské unie**. V Schumanově prohlášení v preambuli Římské smlouvy jsou totiž dva aspekty evropského projektu (vnitřní a vnější) neoddělitelně spojeny a jeden ke druhému přispívá.

5. Některé konkrétnější návrhy

5.1 Větší soulad a aktivní povaha obecných politik

- Činnost EU zaměřená na reformu multilaterálního systému a na zlepšení základních pravidel globalizace vyžaduje **dvojitý proces: soulad mezi vnitřními a vnějšími politikami EU a dosti vysokou koordinaci s členskými státy**.
- **Prosazování sociální regulace**, vyjednávání mezi sociálními partnery a univerzální systémy sociální ochrany musejí být základní osou rozvojových politik a mandátů EU k vyjednávání.
- Mezi priority vnější činnosti EU by měl být začleněn rozvoj vzdělávání a odborné přípravy, základní pracovní normy, rozvoj sociální ochrany, rovnost mezi ženami a muži a integrace nejvíce znevýhodněných kategorií (zdravotně postižených osob, etnických menšin atd.).
- EU se musí **vyznačovat tím, že bude dodržovat závazky, které přijala**. To platí především pro cíl v oblasti rozvojové pomoci ve výši 0,7 % HDP a pro stále připomínané poslání EU dát jiným státům a regionům k dispozici výsledky a nástroje svého pokroku. Rozhodující je konkrétní úsilí o oživení partnerství Afriky a Evropské unie.
- **Výrazné zvýšení prostředků** a investic určených do rozvojových zemí podle budoucí **Kodaňské dohody z prosince 2009** může být vynikající příležitostí pro vzájemný rozvoj a pokrok. Nová Lisabonská strategie tak bude moci nabídnout rámec možností ve výzkumu, inovacích, investicích a znalostech, jež jsou určeny na podporu **nového „ekologického růstu“ v celosvětovém měřítku**.
- Je zapotřebí **vyšší úrovně monitorování a transparentnosti obchodních jednání** a vyššího zapojení občanské společnosti do tohoto systému vnějších vztahů a vnějších jednání.
- EU musí **podporovat regionální integraci** a být i nadále vedoucím příkladem pro jiné subjekty. Koncepce makroregionů se stále rozšiřuje a prohlubuje a Evropa může a musí sehrát významnou úlohu i v rozvoji meziregionální spolupráce, která by kromě liberalizace obchodu měla zahrnovat rozvojovou spolupráci, politický dialog a kulturní spolupráci.
- Vzhledem k **výzvě, jíž je zabezpečení potravin**, a v souvislosti s naplněním základního lidského práva na zdravou, bezpečnou, dostatečnou a trvalou výživu ⁽¹⁵⁾ je vhodné přezkoumat současné mandáty k vyjednávání a uznat specifickou zodpovědnost zemědělských produktů a stanovit odpovídající opatření na ochranu odlišností výrobcích podmínek a příslušných trhů. Tak bude možné dát důrazný impuls závěru hlavních obchodních dohod o jiném zboží, počínaje EPA.
- Vzhledem ke **kritériu „obchodní mocnosti“**, které spojuje míru růstu každé oblasti s velikostí jejích trhů, je vedle regionálních dohod se zeměmi AKT vhodné pokročit a uzavřít bilaterální a regionální dohody se zeměmi ASEAN (Sdružení národů jihovýchodní Asie), Koreou, Ruskem, zeměmi Mercosur a zeměmi CCG (Rada pro spolupráci arabských států v Perském zálivu).
- **Specifickou prioritu musí představovat Čína**, a to vzhledem k ofensivním i defenzivním zájmům, které tam EU má. Tyto zájmy nabízejí velký prostor k vyjednávání, a to jednak vzhledem k neustálému růstu vzájemných interakcí, jednak z obecného geopolitického důvodu.
- **Větší význam** je rovněž třeba dát **bilaterálním vztahům s USA, Japonskem a Kanadou**, jež jsou 1., 3. resp. 8. světovou obchodní mocností. Je třeba obnovit rámec transatlantických vztahů s cílem omezit prvky sporů a maximalizovat výsledky synergie prostřednictvím rostoucího sblížení institucí a politik ⁽¹⁶⁾.
- Vzhledem k možnému **rozšíření HMU** v nadcházejících letech by euro mohlo hrát významnější úlohu jako silná měna v celosvětovém měřítku, což si nevyhnutelně vyžádá posílení způsobů jednotného zastoupení v mezinárodních hospodářských a finančních sídlech.

5.2 Více nástrojů pro řízení a odvětvové politiky

- V rámci širšího přístupu vnější činnosti EU je nezbytné rovněž **začlenit vnější rozměr politik jako je politika výzkumu, environmentální politika, politika vzdělávání či zaměstnanosti**.

⁽¹⁵⁾ Viz zprávu zvláštního zpravodaje OSN o právu na výživu Oliviera De Schuttera s názvem *The Doha round will not prevent another food crisis* (Kolo jednání z Dohy nezabrání nové potravinové krizi), 9. března 2009.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 32.

- Za stávající situace musí být možné jasněji určit **užší skupinu evropských komisařů, která bude jasně pověřena řízením souboru vnějších politik EU** (tj. obchodní, rozvojové, migrační politiky, vnějších aspektů politiky hospodářské konkurence a politiky vnitřního trhu, diplomacie v energetice atd.). Tato skupina by mohla být lépe viditelnou jednotnou a společnou tvář EU vůči zahraničí a na nejdůležitějších mezinárodních fórech. Rychlý vstup Lisabonské smlouvy v platnost a nová úloha vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku mohou zajistit pozitivní budoucí vývoj.
 - Než dojde k jednotnému zastoupení EU v hlavních mezinárodních institucích (Bretton Woods, G8/14, G20), měly by **členské státy EU** vytvářet soudržnější seskupení v jednotlivých institucích nebo na summitech na vysoké úrovni, pomocí nichž budou **systematicky koordinovat svá stanoviska a vystupovat co jednotněji**.
 - Je naléhavé, aby EU navenek vystupovala se **společnými obchodními cíli** schopnými posílit strategické postavení Evropy, především ve vztazích s hlavními obchodními partnery EU.
 - EU musí zvýšit podporu internacionalizace svých podniků, zejména co se týče jejich schopnosti prosadit se na různých trzích a přizpůsobit se jejich podmínkám a dynamice.
 - EU musí usilovat o to, aby WTO do svých cílů zahrnula **práva pracovníků, rozvoj průmyslu, zajištění důstojné práce a environmentální rozměr**. Mezinárodní finanční instituce musí podobně upřednostnit podporu důstojné práce a udržitelný rozvoj.
 - Evropské nadnárodní společnosti musejí být podněcovány k tomu, aby v souladu s **evropskou koncepcí sociální odpovědnosti podniků** podporovaly sociální dialog v podnicích a odvětvích v těch zahraničních zemích, ve kterých provozují svoji činnost. Je třeba vhodně využít osvědčené postupy, které již zavedly četné evropské podniky na základě „řídících zásad“ stanovených v OECD a které vycházejí ze sociálních norem MOP, stejně jako všechny ostatní iniciativy, které provádí širší okruh nestátních subjektů a subjektů sociální ekonomiky v oblasti vzdělávání, zdraví a prosazování lepších životních a pracovních podmínek.
 - EU musí vypracovat **aktivní globální migrační politiky, které usnadní společný rozvoj** v zemích původu a zemích přijímajících migranty. Zvláště je třeba se zaměřit na boj proti obchodování s lidmi, na odliv mozků a na navrácení přistěhovalců, což představuje v současnosti značné finanční toky ⁽¹⁷⁾.
 - **Rostoucí úloha suverénních fondů** ve světovém hospodářství a převládající vliv států v rozvíjejících se ekonomikách, kde mají tyto fondy původ, představují nepochybně velkou příležitost pro nejvíce rozvinuté země a rovněž pro oživení mezinárodní ekonomiky, ale také geopolitické riziko ztráty svrchovanosti v odvětvích a technologiích, které mají pro EU strategický význam. Je třeba, aby **EU v této otázce koordinovala své postavení** na základě závazků a opatření platných smluv. Dále je třeba, aby zaujala konkrétnější a jednotnější postavení ohledně ochrany národního zájmu, který třeba stále více chápat jako „evropský zájem“.
 - Je třeba zhodnotit specifické kompetence **Evropského technologického institutu v různých partnerstvích**, především co se týče případného rozšíření spolupráce v rámci „znalostních a inovačních komunit“ (tj. sítí excelence vytvořených mezi institucemi vyššího vzdělávání, výzkumnými instituty, podniky a jinými zainteresovanými subjekty) na mimoevropské země.
- 5.3 *Vyšší zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti*
- **Je třeba všemi způsoby podporovat hledání a formulování společných strategií evropské občanské společnosti** určených na boj proti výzvám globalizace a na využívání příležitostí, které globalizace nabízí, a to prostřednictvím dialogu s hlavními sociálněekonomickými partnery EU. **Lepší využití národních HSR a obdobných institucí**, jakož i hlavních evropských sítí a organizací sociálních partnerů, organizované občanské společnosti a sociální ekonomiky může napomoci komplexnějšímu procesu osvojení a zhodnocování osvědčených postupů.
 - EU musí podpořit **širší zapojení sociálních partnerů a občanské společnosti a širší dialog s nimi** s cílem posílit viditelnost a koherenci politik EU týkajících se obchodu, rozvoje a vnějších vztahů obecně. Jedná se především o zavedení systémů průběžného strukturovaného dialogu s organizacemi, které pracují pro regionální a světovou integraci, a podporu konzultačních orgánů zastupujících organizovanou občanskou společnost v rámci obchodních a asociačních dohod.
 - Kontaktní skupina občanské společnosti, již před několika lety úspěšně zřídilo GR pro obchod, je dobrou praxí, kterou je třeba podporovat.

(17) Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82 a Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91.

- EHSV postupně vytvořil strukturovaný systém vztahů⁽¹⁸⁾, který je v interinstitucionálním dialogu důležitým základem pro neustálý růst aktivního zapojení občanské společnosti téměř ve všech oblastech světa. **Co se týče monitorování**, EHSV se domnívá, že může sehrát aktivní roli, jakou již sehrál v jiných konkrétních případech, jakými jsou např. institucionální úloha, kterou mu dává Dohoda z Cotonou se zeměmi AKT, smíšené poradní výbory s různými zeměmi, které odstartovaly proces přistoupení k EU, a činnost v rámci Euromed a Mercosur. Dokumenty – stanoviska a závěrečná prohlášení, které jsou každoročně výsledkem řady setkání pořádaných EHSV v rámci tohoto systému, představují **významný zdroj analýz a návrhů**
- v oblasti participativní demokracie pro celý rámec vnějších vztahů Unie.**
- EHSV by kromě toho mohl pravidelně pořádat specificky zaměřené **semináře nebo jiné schůzky, kde by se konzultovaly hospodářské a sociální zájmové skupiny v dotčených zemích a regionech**, a to v rámci již existujících kulatých stolů nebo schůzek. Cílem by přitom bylo porovnávat různé strategie přijaté v různých oblastech a regionech světa a sdílet osvědčené postupy, a tak přispívat jak k lepšímu stanovení vnější činnosti Evropské unie, tak k budoucímu rozvoji Lisabonské strategie po roce 2010 a rovněž k rozvoji strategií příslušných partnerů.

V Bruselu dne 4. listopadu 2009

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI

⁽¹⁸⁾ Viz pracovní program specializované sekce Vnější vztahy (EHSV), http://eesc.europa.eu/sections/rex/index_fr.asp.